

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

C.P. Oosterom (BBB)
(d.d. 22 januari 2024)

Nummer
4046

Onderwerp
Effecten van ganzenpoep op waterkwaliteit

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Tijdens de vorstperiode begin 2024 werd zichtbaar dat er veel ganzenpoep op de bevroren sloten in Zuid-Holland lag. Om dit te illustreren, zijn een aantal afbeeldingen toegevoegd, maar onze fractie heeft er veel meer gemaakt en ontvangen. Zonder de vorst was alle poep direct in de sloot beland, wat effect heeft op de kwaliteit van het water. Ook als deze uitwerpselen op het land neerkomen, heeft het door uitspoeling effect op de waterkwaliteit. Het is voor BBB belangrijk dat we goed inzichtelijk krijgen welke effecten deze wilde stikstof heeft.

- 1. Wat is de invloed van de enorme hoeveelheid ganzen, zwanen, smienten, eenden, aalscholvers en andere vogels en ook andere wilde dieren op de waterkwaliteit in relatie tot de aanwijzing van de NV-gebieden?*

Antwoord

Op de criteria voor de aanwijzing van NV-gebieden heeft de hoeveelheid watervogels geen invloed: (Toestroom)gebieden van KRW-waterlichamen waar de toestand nutriënten nog niet op orde is én de nutriënten voor meer dan 19% van de belasting vanuit de landbouw komen, zijn aangewezen als NV-gebieden. De bijdrage van watervogels aan de totale nutriëntenbelasting is wel onderdeel van de onderliggende data waarop de aanwijzing gebaseerd is.

Uit [onderzoek](#)¹ door Deltares en SOVON blijkt dat vogelmest een minimale bijdrage (<1 %) levert aan de nutriëntenbelasting van Nederlands oppervlaktewater als geheel. Wel wordt geconstateerd dat in lokale gevallen sprake kan zijn van een significante bijdrage door watervogels. Dit onderzoek betreft gegevens voor het peiljaar 2020, gebaseerd op data uit de jaren 2016-2018. Een update wordt verwacht voor het peiljaar 2025, o.b.v. van data uit 2021-2023. Een overzicht van de jaargemiddelde herkomst van stikstof in regionale oppervlaktewateren, verdeeld over verschillende bronnen, is te vinden in een [notitie](#)² opgesteld als onderdeel van de Kennisimpuls Waterkwaliteit. Waterschappen gebruiken deze gegevens voor berekeningen van het effect van vogels op nutriëntenbalansen in lokale watersystemen.

- 2. Bent u het met de BBB eens dat met deze vorm van vervuiling in en rondom water onbeheersbaar is en dat de KDW hierdoor niet gehaald kunnen worden? Graag een toelichting.*

¹ Noordhuis R., M. van Roomen, E. van Winden & N. van Duijnhoven (2021). Vogelmest in de Nederlandse wateren: landelijk beeld van de betekenis van vogelmest voor de nutriëntbalans van onze oppervlaktewateren. Utrecht, Deltares rapport 11205268-003.

² Van Geest, G.J., P.F.M. Verdonschot, P.N.M. Schipper, A.J. Veraart, J.G.M. Roelofs, H.B.M. Tomassen (2021) Factsheet: Ecologische effecten van stikstof op Nederlandse oppervlaktewateren. Notitie Kennisimpuls Waterkwaliteit.

Antwoord

Wat betreft de KDW (Kritische Depositie Waarde) blijkt uit een [rapport³](#) dat in opdracht van provincie Utrecht is opgesteld, dat de bijdrage van ganzen aan de totale stikstofdepositie in natuurgebieden relatief klein is. Niettemin kan de bijdrage van ganzen in lokale situaties, met name op rust- en overnachtingsplaatsen, relevant zijn. Als het wateren met stikstofgevoelige habitattypen betreft, kan de input van stikstof significant bijdragen. Wat betreft waterkwaliteit (Kaderrichtlijn Water / KRW), zie antwoord op vraag 1. Voor zowel KRW als KDW is over het algemeen geen sprake van een onbeheersbare situatie. Dit neemt niet weg dat in beide gevallen in lokale situaties wel degelijk sprake van impact kan zijn. Provincie en waterschappen monitoren hier de waterkwaliteit en nemen maatregelen indien noodzakelijk en mogelijk (zie antwoord op vraag 3 en 4).

3. *Is het bekend of er metingen gedaan zijn van de waterkwaliteit in de natuurgebieden waar watervogels zoals ganzen en smienten hun nachtverblijven hebben? Zo nee waarom zijn deze metingen niet uitgevoerd?*

Antwoord

Ja, er zijn diverse gebieden met veel (water)vogels waar metingen worden gedaan van de waterkwaliteit, bijvoorbeeld in een aantal duinplassen en bij de broedkolonies in de Pot (Nieuwkoopse Plassen). De meetgegevens zijn onderdeel van de monitoring van waterkwaliteit door de waterschappen, en in geval van Natura 2000-gebieden, vaak ook opgenomen in de Natura 2000-beheerplannen.

4. *Zijn er meer water- of natuurdoelen die op negatieve wijze beïnvloed worden door watervogels of wilde dieren en welke maatregelen zijn hiervoor genomen?*

Antwoord

Er zijn enkele natuurgebieden waar de waterkwaliteit negatief beïnvloed wordt door rustende of broedende vogels, bijvoorbeeld in de Pot (Nieuwkoopse Plassen) waar een broedkolonie aalscholvers voor een slechte waterkwaliteit zorgt, het Quackjeswater in Oostvoorne en de Reeuwijkse Plassen. In de Hoge Boezem Overwaard (Waterschap Rivierenland) is de waterkwaliteit de laatste jaren verslechterd, waarschijnlijk mede veroorzaakt door watervogels. Daarnaast zijn er voorbeelden waar door vraat en/of vertrapping oevervegetaties zich niet goed kunnen ontwikkelen (o.a. Boezems Kinderdijk). Een overzicht van schade door ganzen en maatregelen is opgenomen in het [Faunabeheerplan](#) Ganzen Zuid-Holland 2022-2027.

Invloed van vogels op de waterkwaliteit is ook merkbaar op een aantal zwemlocaties in Zuid-Holland, zoals de locaties aan het Brielse Meer, de Kralingse Plas, Delftse Hout en de Plas Madestein. Incidenteel wordt op deze zwemlocaties bacteriologische verontreiniging gemeten als gevolg van watervogels.

5. *Wat is het effect van de natuurlijke depositie van wild op Natura 2000-gebieden waar de kdw wordt overschreden? En in hoeverre draagt de natuurlijke depositie bij aan die overschrijdingen?*

Antwoord

Over het algemeen is die bijdrage klein. Het RIVM heeft hier een [rapport⁴](#) over geschreven. In de meeste gevallen zorgt ontlasting van wilde dieren ook niet voor extra input van stikstof, omdat zij in hetzelfde gebied foerageren en hun uitwerpselen achterlaten. De grootste uitzondering is wanneer dieren (met name groepen ganzen en eenden) in een ander gebied rusten of slapen dan waar zij foerageren.

³ Buij R. & H. Baveco (2021). Jaarrond stikstofdepositie door ganzen in Utrechtse natuurgebieden; Met bijzondere aandacht voor stikstofgevoelige gebieden. Wageningen, Wageningen Environmental Research, Rapport 3052.

⁴ Bleeker A., R. Wichink-Kruit & van M. Zanten (2020). Verkenning Biogene stikstofemissies. Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, rapport 2020-0194.

